



Fylkesmannen i Sør-Trøndelag

Postboks 4710 Sluppen, 7468 Trondheim
Sentralbord: 73 19 90 00, Telefaks 73 19 91 01
Besøksadresse: E. C. Dahls g. 10

Saksbehandler
Jan Erik Andersen
Miljøvernavdelingen

Innvalgstelefon
73 19 92 78

Vår dato
05.08.2016
Deres dato

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)
2016/5144-433.52
Deres ref.

Holtålen kommune
Bakkavegen 1
7380 ÅLEN

Ny iverksetting av fellingstillatelse for 1 bjørn - Selbu, Midtre Gauldal og Holtålen 05082016

Selbu kommune v/Marit K. Renå søkte fredag 5. august 2016 om ny iverksetting av tillatelse til felling av en skadevoldende bjørn. Utfra en samlet vurdering av situasjonen finner Fylkesmannen grunnlag for å gi ny tillatelse til skadefelling av én (1) bjørn, gjeldende for deler av Selbu, Midtre Gauldal og Holtålen kommuner. Tillatelsen gjelder for perioden 5. august 2016 til og med 14. august 2016. Øvrige vilkår for tillatelsen er gitt i dette brev. Vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages.

Vi viser til søknad fra Selbu kommune v/ Marit K. Renå 5. august 2016 der det ble søkt om tillatelse til skadefelling av bjørn.

Fylkesmannen formidlet muntlig tillatelse til felling av bjørn 5. august 2016 per telefon til det regionale fellingslaget v/Bengt Ødegård og Kåre Lilleberg. Dette brevet er en skriftlig bekreftelse på tillatelse gitt muntlig 5. august 2016.

Bakgrunn

Selbu, Holtålen og Midtre Gauldal kommuner er del av et interkommunalt samarbeid om felling av rovvilt. Det er avtalt at tillatelser til felling av bjørn, ulv, jerv og gaupe som gis til de samarbeidende kommunene skal rettes til Holtålen kommune. Holtålen kommune har vertskapsrollen og administrerer arbeid med søknader, rapporteringer og utbetaling av godtgjørelser for fellingspersonell mv.

Fylkesmannen gav 28. juni 2016 tillatelse til felling av en skadegjørende bjørn avgrenset til områdene sør for Nea vassdraget i Selbu kommune og områdene nord for Gaula i Midtre Gauldal og Holtålen kommuner. Tillatelsen gikk ut 5. juli uten at bjørnen ble felt. Tillatelsen ble utvidet den 12. juli, men da også uten felling.

Fylkesmannen fikk fredag 5. august telefon fra Bengt Ødegård om at en sau nylig er drept ved Østrungen, og at skadens art tyder på bjørn. På bakgrunn av bilder av sauene vurderer Frode Aalbu i SNO at skaden er en typisk bjørneskade og vurderes som antatt sikker bjørn. Med bakgrunn i situasjonen søker Selbu kommune v/Marit K. Renå Fylkesmannen om å iverksette tillatelse til felling av den skadegjørende bjørnen.

Hjemmelsgrunnlaget

Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) og forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) danner den juridiske rammen for fylkesmannens vedtak i saken.

Naturmangfoldloven § 18 annet uttak av vilt og lakse- og innlandsfisk etter vurdering av myndighetene:

«Kongen kan ved forskrift eller ved enkeltvedtak tillate uttak av vilt og lakse-innlandsfisk (...)

b) for å avverge skade på avling, husdyr, tamrein, skog, fisk vann eller annen eiendom, (...)

Vedtak etter første ledd bokstav a til f kan bare treffes hvis uttaket ikke truer bestandens overlevelse og formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte.

Myndigheten etter loven kan av eget tiltak iverksette uttak med formål som nevnt i første ledd bokstav a til d og g, jf. annet ledd. Uttaket regnes ikke som enkeltvedtak, og kan om nødvendig skje på annens eiendom, Kongen kan gi nærmere forskrift om slikt uttak. (...)»

Rovviltforskriften § 1 Formål:

«Formålet med denne forskrift er å sikre en bærekraftig forvaltning av gaupe, jerv, bjørn, ulv og kongeørn. Innenfor en slik ramme skal forvaltningen også ivareta hensyn til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser. Forvaltningen skal være differensiert slik at hensynet til ulike interesser vektlegges forskjellig i ulike områder og for de ulike rovviltarter.

Forskriften skal sikre en forvaltning som vektlegger forutsigbarhet og lokal medvirkning.»

Rovviltforskriften § 3. Nasjonale bestandsmål og bestandsovervåking

«I Norge skal det årlig være (...) 13 ynglinger av bjørn. (...)

Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt skal gi data om status og utvikling i rovviltbestandene, herunder også beskrive det antall årlige ynglinger som er dokumentert i regionene. Metodikk, datagrunnlag og resultater skal være offentlig tilgjengelig. »

Rovviltforskriften § 9. Fylkesmannens myndighet til iverksetting av betinget skadefelling

«Fylkesmannen kan av eget tiltak eller etter søknad fatte vedtak om iverksetting av felling for å forhindre fremtidig skade innenfor rammen av kvote for betinget skadefelling gitt av rovviltneemnden, jf. forskriften § 8, eller Direktoratet for naturforvaltning, jf. § 13. (...).

Ved vurderingen av om det skal gis tillatelse til skadefelling skal det legges vekt på føringene i regional forvaltningsplan, jf. forskriften § 6. Felling kan bare gjennomføres dersom det ikke finnes annen tilfredsstillende løsning ut fra prinsippet om geografisk differensiert forvaltning. Det skal særlig tas hensyn til

- a) områdets betydning som beitemark
- b) skadenes omfang og utvikling
- c) potensialet for fremtidige skader
- d) muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Felling skal være rettet mot bestemte individer. Vedtak om felling skal være begrenset til et bestemt område, tidsrom og antall dyr. Det kan knyttes nærmere vilkår til fellingstillatelsen, herunder at bestemte typer dyr skal være unntatt, at felling skal foretas av nærmere bestemte personer, samt metoder for felling. Det kan også gis bestemmelser om dekning av påløpte utgifter i forbindelse med felling. Felling og forsøk på felling i henhold til denne bestemmelsen gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35. »

Politiske og forvaltningsmessige føringer

Ved behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004), fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for gaupe, jerv, brunbjørn, ulv og kongeørn, jf. Inst. S. nr. 174 (2003-2004). Stortinget vedtok gjennom rovviltforliket i 2011, Representantforslag 163 S (2010-2011), at bestandsmålet for brunbjørn skulle endres fra 15 til 13 årlige ynglinger nasjonalt. På bakgrunn av endring i nasjonalt bestandsmål for brunbjørn, ble det regionale bestandsmålet for region 6 (Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal) redusert fra 4 til 3 årlige ynglinger.

Regional forvaltningsplan for rovvilt i region 6

Det er utarbeidet en forvaltningsplan for rovvilt i region 6 – Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag. Gjeldende plan ble vedtatt av Rovviltnemnda 21. november 2013.

Det følger av forvaltningsplanen at det regionale bestandsmålet for bjørn i region 6, skal søkes oppnådd i et nærmere avgrenset område i Nord-Trøndelag. Sør-Trøndelag ligger i sin helet utenfor områder med mål om yngling av bjørn.

Rovdyrforliket

«Norsk rovviltforvaltning skal skje innenfor rammen av bestemmelsene i naturmangfoldloven og Stortingets behandling av denne, Bernkonvensjonen og den todelte målsettingen etter rovviltforliket av 2004, og den videre oppfølging av dette. (...)

Dyr på utmarksbeite har mange positive kvaliteter, og det er viktig å sikre levedyktig næringsvirksomhet i landbruket i områder med rovvilt. Forlikspartene viser til den todelte målsetningen etter rovviltforliket fra 2004, og at utfordringen ligger i å ivareta begge deler uten at konfliktene mellom dem blir større enn nødvendig.(...)

2.2.19 Det er et felles mål at tapstallene for beitenæringen må ned.

Soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. (...)»

Brev fra statsråden

Det fremgår i brev fra Klima- og Miljøministeren 28. april 2014 at det skal være en tydeligere soneforvaltning.

«Et tydelig skille mellom soner skal innebære at vi skal ha lav terskel for tillatelse til uttak av rovdyr som har gjort eller forventes å gjøre skade i prioriterte beiteområder.»

Betingede fellingstillatelser bjørn

Miljødirektoratet vedtok den 31.5.2016 en kvote for betingede fellingstillatelser. Direktoratet har gjort en vurdering av bestandsstørrelsen og den skade som bjørn har påført husdyr- og tamreinnæringen jf. prinsippet om arealdifferensiert forvaltning og på det grunnlag fastsatt en kvote for skadefelling.

Myndigheten til å fatte vedtak om felling er delegert til fylkesmannen. Betingede fellingstillatelser kan iverksettes i flere områder samtidig. Kvoten er satt til 5 brunbjørner innenfor rovviltregion 5, 6, 7 og 8, gjeldende for perioden fra 1. juni 2016, til 15. oktober 2016.

Det er foreløpig felt to bjørner i medhold av denne tillatelsen. Og gjenværende kvote er følgelig 3 bjørner.

Om godtgjøring for skadefellingsforsøk

Godtgjøring for fellingsforsøk reguleres av rovviltforskriften § 9a, samt kommentarene til rovviltforskriften § 9a. Det følger av forskriften at der forsøk på skadefelling utføres av kommunalt/interkommunalt oppnevnt fellingslag, kan kommunen utbetale godtgjøring til fellingslaget for den tid som er benyttet til fellingsforsøk. Vi minner om at deltakere som mottar godtgjøring etter ordningen må være registrerte lisensjegere, jf. rovviltforskriften § 15.

Fylkesmannen vil yte tilskudd til godtgjøring for de som deltar i skadefellingsforsøk innenfor de rammer som fremgår av rovviltforskriften §§ 9 og 9a. I henhold til kommentarene til rovviltforskriften § 9a kan kommunen betale ut godtgjøring inntil døgnsettsen (kr 1400.-) pr. deltaker etter rapport (timelister) fra fellingsleder. I tillegg til fastsatt døgnsetts skal kommunen også beregne feriepenger og arbeidsgiveravgift, og dette kan bli dekket innenfor rammen av tilskuddet fra Fylkesmannen.

Videre dekker Fylkesmannen direkte, dokumenterte utgifter som medlemmer av fellingslaget har i forbindelse med fellingsforsøket jf. rovviltforskriften § 9. Det settes en øvre ramme på 15 000,- til dekking av direkte og dokumenterte utgifter jf. § 9.

Fylkesmannen legger til grunn at fellingsforsøket gjennomføres på en effektiv og hensiktsmessig måte. Det settes av en samlet økonomisk ramme på inntil kr 80 000,- av midlene til forebyggende og konfliktdempende tiltak til utbetaling av kompensasjon til deltakere som deltar i fellingsforsøket jf. rovviltforskriften §§ 9 og 9a.

Søknaden om tilskudd til dekning av utgifter skal fremsettes for Fylkesmannen via elektronisk søknadssenter. Vi ber om at søknad om dekning av utgifter i forbindelse med tillatelsen fremmes for Fylkesmannen snarest etter tillatelsen er utløpt. For mer informasjon om godtgjørelse vises det til veileder til rovviltforskriften og brev fra Miljødirektoratet om "Kvote for betinget skadefelling for brunbjørn og gaupe" datert 31.5.2016. (Kan hentes frem på www.miljovedtak.no)

Fylkesmannens vurdering av søknaden

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold blir ivaretatt på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige

bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal likevel avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jf. § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på en annen måte eller i et annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært det eneste hensynet å ta, jf. prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning. Naturmangfoldloven § 5 og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning er konkretisert gjennom §§ 3 og 4 i rovviltforskriften og gjennom den regionale forvaltningsplanen for rovvilt i region 6. Av gjeldende forvaltningsplan fremgår det at en ikke har mål om en ynglende bestand av bjørn i Sør-Trøndelag.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i lovens §§ 8 til 12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet. Denne tillatelsen bygger på Miljødirektoratet sitt vedtak om betingede skadefellingstillatelser for bjørn av 31.5.2016. Der vurdering av et uttak av inntil 5 individer av brunbjørn i regionene 5, 6, 7 og 8 sin påvirkning på naturmangfoldet er grundig belyst.

Direktoratet har kommet til at et uttak av inntil 5 bjørner i regionene 5, 6, 7 og 8 ikke vil sette den nasjonale bjørnebestanden i fare. Dette under forutsetning av at det i størst mulig grad unngås å felle binner. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebinne felles skal være iverksatt.

Ut fra kunnskap om brunbjørn sitt spredningsmønster og biologi anses det som overveiende sannsynlig at det skadevoldende individet er en hannbjørn. Det er registrert DNA av hannbjørnen NT109 i området i juni. Det er registrert få binner i Sør-Trøndelag tidligere, og Fylkesmannen anser sannsynligheten for å felle binne i dette området som liten. Fylkesmannen henviser til direktoratets vedtak av 31.5.2016 for ytterligere vurderinger av uttakets påvirkning på bjørnebestanden i regionen.

Det følger av forvaltningsplanen for region 6 at det i det aktuelle området ikke er mål om yngling av bjørn. Og at en gjennom geografisk differensiering ønsker å begrense skadene på husdyr og tamrein så langt som mulig. Likeledes er det i rovviltforliket poengtert at soneinndelingen må forvaltes tydelig. Og at det i områder uten mål om yngling skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt - uavhengig av om bestandsmålet er oppnådd. Det fremgår også av forvaltningsplanen for region 6 at det i områder uten mål om ynglinger av bjørn skal være en vesentlig lavere terskelen for uttak av skadegjørende bjørn enn innenfor områder med mål om yngling.

Miljødirektoratet har gitt Fylkesmannen myndighet til å iverksette skadefelling av bjørn dersom skadesituasjonen tilsier det. Dette under forutsetning av at Fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle skal gjøre en vurdering av om felling er nødvendig sett i forhold til vilkårene i rovviltforskriften § 9, jf. § 1 og § 6.

Områdets betydning som beitemark

Det ble i følge tall fra organisert beitebruk sluppet 5452 sau og lam i Selbu, 6947 sau og lam i Holtålen og 17 789 sau og lam i Midtre Gauldal i 2015. Vi antar at omfanget av sau på beite i området er på omtrent det samme nivået i 2016. Området vurderes som et viktig beiteområde for sau.

Skadenes omfang og utvikling

Det var på vedtakstidspunktet bekreftet fra Statens naturoppsyn at en voksen sau nylig med rimelig sikkerhet er påvist drept av bjørn ved Østrungen i Selbu. I tillegg var det i perioden 23. juni – 12. juli påvist i alt 17 sauer drept eller skadet av bjørn innenfor det aktuelle området i kommunene Selbu, Holtålen og Midtre Gauldal. Noen av disse skadene kan være forårsaket av bjørnen som ble felt på skadefelling i Røros kommune 23. juni. Det påviste skadeomfanget av bjørn innenfor det aktuelle området vurderes foreløpig som moderat.

Skadene som er påvist i området etter 23. juni er spredt både i tid og i rom, noe som tyder på at bjørnen har oppholdt seg i området over tid. Skadesituasjonen ble med bakgrunn i dette vurdert som pågående.

Potensialet for fremtidige skader

Erfaringer fra andre områder der bjørn kommer inn er at det kan oppstå mye skade på bufe på kort tid. Det at vi nå er midt i beitesesongen tilsier også at potensialet for fremtidige skader er betydelig.

Fylkesmannen vurderte potensialet for fremtidige skader som stort og la også til grunn at det kunne finnes flere kadaver i området av sau drept av bjørn.

Muligheten for å gjennomføre forebyggende tiltak.

Det er vanskelig å se for seg gode forebyggende tiltak som kan virke avbøtende mot skade av bjørn i det aktuelle beiteområdet der det slippes store mengder sau på utmark, foruten å forsøke å felle den skadegjørende bjørnen.

Konklusjon

Med bakgrunn i en helhetlig vurdering av situasjonen, anser Fylkesmannen at det ikke foreligger annen tilfredsstillende løsning i det aktuelle området enn felling av bjørn. Et slikt uttak er vurdert ikke å være til skade for bjørnebestandens overlevelse, eller å komme i konflikt med det nasjonale bestandsmålet for bjørn, jf. Inst. S. nr. 174 (2003-2004) og rovviltforskriften §§ 3 og 4, jf. vedtak fra Miljødirektoratet av 31.5.2016. Fylkesmannen anser potensialet for videre tap i det aktuelle området som stort. Ut fra dette og prinsippet om geografisk differensiert forvaltning, finner vi grunnlag for å iverksette fellingstillatelse på en bjørn i det aktuelle området for å hindre videre tap.

Vedtak

Ut fra vurderingene ovenfor, brev fra Miljødirektoratet av 31.5.2016 og med hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 18 første ledd b) og § 77, jf. forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt (rovviltforskriften) § 9, jf. §§ 1 og 3, gir Fylkesmannen tillatelse til felling av en (1) brunbjørn i Sør-Trøndelag, avgrenset til området slik det fremkommer av vilkårene nedenfor.

Vilkår for tillatelsen er gitt i dette brev.

Følgende vilkår gjelder for fellingstillatelsen

- 1. Alle som deltar i fellingsforsøket skal være kjent med vedtak og vilkår** før fellingsforsøk iverksettes, samt de generelle gjeldende bestemmelser i rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.
- 2.** Område for felling er avgrenset til områdene sør for Nea vassdraget i Selbu kommune og områdene nord for Gaula i Midte Gauldal og Holtålen kommuner.
- 3.** Fellingstillatelsen gjelder i tidsrommet **5. august 2016** til og med **14. august 2016**.
- 4.** Skadefellingstillatelsen gis til Holtålen kommune. Holtålen kommune er ansvarlig for å etablere et fellingslag, og utpeke en fellingsleder. Det forutsettes at en forholder seg til de personene som er oppnevnt til å delta på skadefelling i de kommunale/interkommunale fellingslagene i de samarbeidende kommunene.
- 5.** Det skal bare benyttes våpen og ammunisjon som tilfredsstiller kravene til jakt på bjørn, jf. forskrift av 22. mars 2002 om utøving av jakt og fangst.
- 6.** Jeger som deltar i fellingsforsøket skal ha avlagt skyteprøve for storvilt senest i 2015.
- 7.** Bruk av hund under skadefelling er tillatt. Evt. nødvendig unntak fra sikringsreglene i hundeloven kan gis av kommunen.
- 8. Binne med unge(r), samt hennes unger (uansett alder) er unntatt fra denne fellingstillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at bjørnebiner felles, skal være iverksatt.**
- 9.** Felling og forsøk på felling i henhold til denne tillatelse gjennomføres uavhengig av grunneiers jaktrett, jf. viltloven § 35.
- 10. Felling eller forsøk på felling/ påskyting av bjørn skal umiddelbart meldes til** Fylkesmannen på telefonnummer **900 65 298** og politiet. Dersom bjørn skadeskytes, avgjør Fylkesmannen hvordan videre ettersøk skal gjennomføres. Medlemmene i fellingslaget skal uten godtgjørelse, såfremt annet ikke er avtalt med Fylkesmannen, bistå forvaltningsmyndighet eller politiet i det videre ettersøk. Generelt for ettersøk av gaupe, bjørn, jerv og ulv gjelder bestemmelsen i rovviltforskriften § 17.
- 11.** Bjørn felt i medhold av tillatelsen er Viltfondets eiendom. Ingen kan derfor på noen måte gjøre seg nytte av felt dyr uten nærmere samtykke fra Miljødirektoratet. Døde rovvilt skal håndteres i henhold til instruks for ivaretagelse av felt rovdyr (vedlagt, finnes også på: (http://www.rovdata.no/portals/rovdata/dokumenter/instrukser/Ivaretagelse_dode_rovdyr.pdf)). Frakt og oppbevaring av felt vilt avklares nærmere med Fylkesmannen tlf. **900 65 298**.
- 12.** Fellingsleder skal melde kort om gjennomføringen av fellingsforsøket til Fylkesmannen minimum annethvert døgn. Meldingen kan gis i form av en SMS til tlf. nr. **900 65 298**.
- 13.** Det settes av en økonomiskramme på inntil kr 80 000,- til utbetaling av kompensasjon til deltakere som deltar i fellingsforsøket jf. §§ 9 og 9a i rovviltforskriften. Inntil kr 15 000,- av rammen kan benyttes til dekking av

direkte og dokumenterte utgifter jf. § 9. Søknad om dekning av utgifter i forbindelse med tillatelsen skal sendes Fylkesmannen via elektronisk søknadssenter, senest 3 uker etter tillatelsens utløp.

14. Fellingsleder har ansvar for at fellingsforsøket det enkelte døgn avsluttes i god tid før mørkets frembrudd (to timer før solnedgang er anbefalt). Dette for å sikre tilstrekkelig tid til eventuell skuddplassundersøkelse og ettersøk.
15. Fylkesmannen kan til enhver tid endre ett eller flere av vilkårene, eller inndra fellingstillatelsen.

Saksopplysninger

Dette vedtaket kan etter reglene i forvaltningsloven påklages, innen 3 uker etter at avgjørelsen er mottatt/ gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. En eventuell klage rettes til Miljødirektoratet, men sendes via Fylkesmannen. Klagen skal nevne det vedtak som klagen gjelder og nevne den eller de endringer som ønskes. Klagen bør begrunnes, og eventuelle opplysninger av betydning for saken bør nevnes.

Alle vedtak som angår felling av fredet rovvilt blir gjort tilgjengelig på www.miljøvedtak.no. De som ønsker å motta vedtak som angår felling av fredet rovvilt kan abonnere på vedtakene der og dermed få de tilsendt per e-post fortløpende. Abonnementet kan avgrenses til bestemte områder.

Med hilsen

Marit Lorvik (e.f.)
fung. miljøverndirektør

Jan Erik Andersen
seniorrådgiver

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur.

Vedlegg

Instruks for ivaretagelse av døde rovdyr

Kopi:

Selbu kommune	Gjelbakken 15	7580	SELBU
Rovviltnemnda i Region 6	v/ Fylkesmannen i Nord-Trøndelag, Postboks 2600	7743	STEINKJER
Holtålen lensmannskontor	Postboks 35	7361	RØROS
Miljødirektoratet	Postboks 5672 Sluppen	7485	TRONDHEIM
Selbu og Tydal lensmannskontor	Meboden	7581	SELBU
Midtre Gauldal kommune	Rørøveien 11	7290	STØREN

Elektronisk via Miljøvedtaksregisteret

Næringsorganisasjoner
Naturvernorganisasjoner
Mattilsynet